

Шафарчук Л.С., студентка
Науковий керівник: Костюк В.А.,
к.е.н., доцент, Національний університет
біоресурсів і природокористування України,
м. Київ, Україна

АГРАРНА РОЗПИСКА – ІННОВАЦІЙНЕ ПОЛЕ ДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ КРЕДИТНИХ СПІЛОК

Аграрний ринок України, незважаючи на останні кризові періоди, впевнено зростає. Однак значною проблемою аграрної галузі залишається відсутність доступного фінансування, за наявності якого галузь могла б зростати ще активніше. Робота переважної більшості виробників сільськогосподарської продукції має сезонний характер. Тому отримання фінансових ресурсів чи товарів у розстрочку є вкрай важливим для розвитку виробництва сільськогосподарської продукції.

Аграрні розписки активно завойовують популярність серед учасників сільськогосподарської галузі економіки нашої країни. Якщо у вересні 2017 року було подолано «психологічний» рубіж у 1 млрд. гривень, то вже станом на 25 січня 2019 року під аграрні розписки було надано кредитування на суму понад 6,6 млрд. гривень, а їхня кількість склала 888 [1].

В Законі України "Про аграрні розписки" аграрна розписка - товаророзпорядчий документ, що фіксує безумовне зобов'язання боржника, яке забезпечується заставою, здійснити поставку сільськогосподарської продукції або сплатити грошові кошти на визначених у ньому умовах [2].

Предметом застави за аграрними розписками виступає майбутній врожай сільськогосподарської продукції агровиробника.

Фінансова аграрна розписка призначена сприяти покращенню фінансування членів кредитних спілок - малих та середніх агровиробників, зокрема, забезпечити фінансування до початку сезону посівної з метою закупівлі необхідного матеріально-технічного забезпечення для ведення сільськогосподарської діяльності поточного та, можливо, майбутніх сезонів.

З 2017 року кредитні спілки також є учасниками ринку кредитування виробників сільгосппродукції через інструмент аграрних розписок. Їхній вклад у загальну статистику станом на 25 січня 2019 року досить скромний – 3 кредитні спілки надали кредитування під 5 аграрних розписок на суму 1,2 млн. гривень [1]. Слід зазначити, що згідно з вимогами законодавства, усі ці кредити були надані фізичним особам, фермерам-членам спілок, які використовують земельні ділянки саме як фізичні особи. Однак фактично з листопада 2018 року можливості роботи кредитних спілок з аграрними розписками розширилися: тепер спілки можуть кредитувати фермерські господарства і приватні підприємства, які знаходяться у власності членів кредитних спілок. Модель застосування аграрної розписки у кредитних спілках представлена на рис. 1

Рис.1 Модель застосування аграрної розписки у кредитних спілках

Завдяки тісній співпраці проекту IFC «Аграрні розписки в Україні», проекту USAID CAP «Кредитування сільськогосподарських виробників», Всеукраїнської Асоціації Кредитних Спілок (БАКС) та Національної Асоціації Кредитних Спілок України (НАКСУ) з державним регулятором кредитних спілок – Національною Комісією, що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг). Державний регулятор погодив проект тристороннього договору (між кредитною спілкою, фермерським господарством та членом спілки, від імені якого це господарство отримує кредит), а додатком до цього договору є фінансова аграрна розписка [3].

Проект USAID «Кредитування сільськогосподарських виробників» (КЕП) всебічно сприяє тому, щоб кредитні спілки активніше включали аграрні розписки до свого інструментарію. Спеціалісти проекту вважають, що використання розписок кредитними спілками має широкі перспективи і покращить доступ до фінансів, саме для малих та середніх сільгоспвиробників, зокрема, в умовах наявного скорочення заставної бази. Кредитні спілки також зацікавлені в новому інструменті для збільшення обсягів кредитування.

Перевагами використання фінансової аграрної розписки є такі:

- пропозиція нового інструменту для кредитування членів спілки - агровиробників;
- збільшення членської бази КС за рахунок покращення доступу до фінансування;
- збільшення розміру застави для покриття кредиту майбутнім врожаєм, який є основним джерелом доходу агровиробника.

Кредитна спілка може отримувати додаткову заставу (обладнання, запаси, інші активи) та вказати це в аграрній розписці;

- можливість здійснювати моніторинг врожаю, який надано у заставу, та оперативно вживати заходів для його порятунку від загроз;
- доступ до інформації та відслідковування кредитної історії за аграрними розписками через централізований реєстр аграрних розписок;

– прискорена процедура примусового стягнення боргу за аграрною розпискою у випадку невиконання боржником зобов'язань за аграрною розпискою у порівнянні зі стандартною судовою процедурою. Примусове стягнення боргу за аграрною розпискою відбувається у позасудовому порядку на підставі виконавчого напису нотаріуса.

Не дивлячись на можливість ефективного виконання аграрних розписок варто пам'ятати, що аграрна розписка - це перш за все домовленість двох сторін, яка спрямована на реалізацію взаємовигідної мети, досягнути якої неможливо без поваги до прав іншої сторони та дотриманні взятих на себе обов'язків.

Таким чином, для кредитних спілок використання аграрних розписок - інноваційний та перспективний напрямок, в якому вони можуть ефективно працювати та залучати нових клієнтів. Аграрні розписки як інструмент, з однієї сторони, дозволяє сторонам на власний розсуд врегулювати порядок виконання зобов'язань за аграрними розписками, з іншої сторони, законодавство встановлює додаткові загальні гарантії виконання зобов'язань за ними для комплексного захисту кредиторів та мінімізації ризику невиконання зобов'язань.

Список використаних джерел:

1. Державне підприємство «Аграрні реєстри». Режим доступу: [Електронний ресурс] : <https://agroregisters.com.ua>
2. Закон України від 19.07.2017, підстава - 1982-VIII "Про аграрні розписки" – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5479-17>
3. Лайко П. А. Інноваційні процеси в аграрному секторі економіки / П. А. Лайко, М. М. Кулієв // Економіка АПК. – 2009. – № 9. – С. 26–30.

Шатов Д.О., студент
Науковий керівник: Балджи М.Д.,
д.е.н., професор
Одеський національний економічний
університет, м. Одеса, Україна

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ І ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВ З ВИРОБНИЦТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ

Традиційно вже склалось, що Україна популяризує себе як аграрна країна, і це сталося завдяки сприятливим природно-кліматичним умовам, працьовитим громадянам і звичним видам господарювання. Здавалося б, справне ведення господарювання не загрожує небезпеці, але, на жаль, за останні кілька років галузь з виробництва сільськогосподарської продукції в Україні почала занепадати, а її розвиток призупиняється через недостатню та неефективну державну підтримку, нестабільну і не завжди високою якістю виробництва сільськогосподарської продукції, що стримує нарощування обсягів виробництва та знижує конкурентоспроможність відповідних підприємств.

Підприємства з виробництва сільськогосподарської продукції поділяються за спеціалізацією на рослинницькі й тваринницькі. Вартісні обсяги виробництва